

EEN VERBOND SLUITEN

(1) De zwervende Arameeër

Lezing

Straks zult u het land binnengaan dat de HEER, uw God, u als grondgebied zal geven. U zult het in bezit nemen en er gaan wonen. U zult er de oogst kunnen binnenhalen. Als u daarvan dan het eerste en beste deel in een mand meeneemt naar de plaats die de HEER, uw God, zal uitkiezen om er zijn naam te laten wonen, en u verschijnt er voor de priester die daar op dat moment dienstdoet, zeg dan het volgende tegen hem: 'Hiermee verklaar ik voor de HEER, uw God, dat ik het land waarvan de HEER onze voorouders onder ede heeft beloofd dat Hij het ons zou geven, ben binnengegaan.' Als de priester de mand in ontvangst heeft genomen en die voor het altaar van de HEER, uw God, heeft neergezet, moet u het volgende voor de HEER belijden: **'Mijn vader was een zwervende Arameeër.** Hij trok naar Egypte en woonde daar als vreemdeling met een handvol mensen, maar ze groeiden uit tot een zeer groot en machtig volk. De Egyptenaren begonnen ons slecht te behandelen: ze onderdrukten ons en dwongen ons tot slavenarbeid. Toen klaagden we de HEER, de God van onze voorouders, onze nood. Hij hoorde ons hulpgeroep en zag ons ellendig slavenbestaan. En de HEER bevrijdde ons uit Egypte, met sterke hand en opgeheven arm, op angstaanjagende wijze, met tekenen en wonderen. Hij bracht ons hierheen en gaf ons dit land, dat overvloedig is van melk en honing. HEER, hierbij breng ik U de eerste opbrengst van het land dat U me gegeven hebt.' Bied de HEER, uw God, zo uw gaven aan en kniel voor Hem neer. Daarna mag u, samen met de Levieten en de vreemdelingen die bij u wonen, een feestmaal houden met al het goede dat u en uw familie van Hem hebben ontvangen.

Deut 26,1-11 (NBV21)

Overweging

We beginnen de veertigdagentijd, we bereiden ons voor op het belangrijkste feest van het jaar, Pasen, met – hoe zou het anders - een toptekst op een topplaats. Een geloofsbelijdenis van Israël, uitgesproken op een berg – hoe zou het anders – met uitzicht op het Land van Belofte.

Na veertig jaar zwerven in de woestijn staan de uit Egypte bevrijde Israëlieten op het punt de Jordaan over te steken en eindelijk aan te komen in het Beloofde Land. Hét moment voor Mozes om samen te vatten: Wie zijn we? Vanwaar komen we? Hoe mogen wij leven? Waar om gaat het?

M'n vader was een zwervende Arameeër, begin van een geloofsbelijdenis die uiterst gebald eeuwen geschiedenis samenvat. Arameeërs zijn die honderden bedoeïenenstammen rondzwervend in het Nabije Oosten. Een van die stammen is de clan van Jakob met zijn kinderen en vee. Die clan raakte, gedreven door hongersnood in Egypte. Het hele verhaal van Egypte met Jozef enzovoort wordt in onze gebalde tekst dus verondersteld gekend. In Egypte ging het de clan zo goed dat hij uitgroeide tot een welvarend volk, té welvarend in de ogen van Egypte en daarom als slaven onderdrukt. Maar de Heer, de Eeuwige, heeft het klaaglied van zijn volk gehoord, God, de Levende, heeft ons in de Uittocht, de Exodus, met sterke hand en opgeheven arm bevrijd. Hij heeft ons naar hier, tot aan de Jordaan gebracht, met uitzicht op het Land van belofte, het land van melk en honing.

Nu zij aankomen aan de grens van het Beloofde Land moeten ze beseffen wie ze zijn en zeggen: mijn vader was een zwervende Arameeër, een oproep om niet te vergeten wat God voor hen in Egypte en in de woestijn heeft gedaan.

Elk van ons mag kan, mag dit verhaal invullen met haar of zijn eigen leven. Wie heeft er nooit gezworven? Wie heeft nooit tastend en twijfelend een korte of lange periode van haar of zijn leven moeten doorkomen? Wie was er nooit in een woestijn? Wie heeft er nooit om hulp geroepen? Het ging me goed en toch weer slecht. En dan weer goed.

Deze - het is ook ónze geloofsbelijdenis, komt uit het Bijbelboek Deuteronomium. Het is het vijfde en laatste boek van de Thora. De naam van het boek zegt wat het doet: tweede boek, een tweede keer alles goed duidelijk maken voor de samenleving van het Bijbelvolk (ik zeg Bijbelvolk, niet Godsvolk, àlle volkeren zijn Gods volk – ook de Oekraïeners, ook de Oeigoeren). Het volk is na de Uittocht uit Egypte en veertig jaar zwerven door de woestijn en vele stommiteiten en beproevingen aangekomen aan de Jordaan, aan de rand van het Beloofde Land. Daar blikt Mozes terug op alles wat gebeurd is. Ook het hoogtepunt uit het boek Exodus of Uittocht, de gave van de Tien Woorden op de Sinaï, herneemt het boek Deuteronomium. In vele lange toespraken maakt Mozes een overzicht van alle regelingen voor de gemeenschap, alle wetten en verordeningen. Deuteronomium is een uiterst belangrijk boek. De evangeliën – en de liederen van Oosterhuis - wemelen van verwijzingen naar het boek. Jezus beleefde het. Voorbeeld: in het evangelie van vandaag over de beproevingen van Jezus in de woestijn komen drie van de vier Bijbelteksten waarmee Jezus de duivel van repliek dient uit het boek Deuteronomium.

Terug naar de tekst van onze lezing, het begin: ge zult het land binnengaan en een eerste keer oogsten. Wat is dan het eerste dat ze moeten doen? Wat staat dan voorop? Danken. Danken sluit de eindeloos vele bladzijden met voorschriften af. Danken met de tekst “Mijn vader was een Arameeër” en met de eerste vruchten van het gekregen land. En dan: feesten – met de burenen? Ja, maar ook met de vreemdelingen; en een paar regels verder zegt de tekst: een feestmaal met weduwen en wezen. Het lijkt wel een eerste eucharistie.

Danken – het klinkt hier bijna als een gebod. Wij interpreteren de voorschriften van Deuteronomium als geboden. Zoals we als kind de Tien Geboden geleerd hebben. De Tien Woorden zijn geen geboden, ze zijn de consequentie van het cadeau van de Uittocht, van onze bevrijding, ze zijn de stijl en de sfeer van onze grote stoet, achter de zwervende Arameeër aan. Het is hier al dikwijls gezegd: je kan de Tien geboden, de Tien Woorden niet begrijpen, niet opzeggen, zonder éérst te bekennen: “Hij hoorde ons hulpgeroep, Hij bevrijdde ons uit Egypte, met sterke hand en opgeheven arm”. De Levende zag m’n zoekend leven en Hij bevrijdde mij – voortaan mag ik een bevrijd leven leiden, een way of life, toegelicht door de Tien Woorden – en voor de streng-orthodoxe joden vandaag wordt dat bevrijd leven ook toegelicht door hun vele voorschriften – waarvoor we alleen maar respect kunnen hebben.

Samengevat: we mogen het omdraaien: leven volgens de Tien Woorden is misschien wel wat danken is. “*Wie mag te gast zijn, wonen zelfs*” hebben we gezongen.

Danken kan de sleutel zijn om in nood en moeilijkheden houvast te vinden. Tel uw zegeningen, horen we nu vaak als goede raad. Onze zegeningen tellen, het helpt ja. Het helpt vooral als we die zegeningen mogen uitspreken tegen de Levende die ons op onze zwerftocht begeleidt, vasthoudt, hoop geeft. De liturgie formuleert het in haar oude taal zo: “Om heil en genezing te vinden zullen we U danken altijd en overal”. Om heling te vinden, heelmaking, weer bij onszelf en onze geliefden thuis te komen, om ons anker uit te gooien, kan het helpen: danken. Des te meer als we dat hier samen mogen doen met woorden die eeuwiglijk zullen duren. Als we ze zingen en ‘n beetje mogen verstaan zijn we niet meer alleen, maar samen, geborgen in Zijn woord. Zo ontdekken we welke eigenaardige diepte dat woord Verbond heeft. Het is geen contract, geen overeenkomst van God met ons en van ons met God. Het is God die ons hoort en toespreekt en losmaakt en heel maakt. Gezegend om uw woord, ooit gehoord.

Geert Delbeke
De Lier, 6 maart 2022